

ARXIU / RAFA GIL

El setge de Xixona

La indústria valenciana del torró afronta un assalt empresarial inusitat que decidirà el seu futur. Una història d'intrigues i espies en què les expectatives d'expansió s'han multiplicat i que podria significar el final de l'imperi dels torroners valencians.

La indústria xixonenca del torró manté el mètode artesanal de producció del producte. La Universitat Politècnica de València ha patentat un nou procediment de fabricació del torró que n'accelera el procés.

El cromatògraf Perkin Elmer Autosystem i la premsa Lloyd model 1000R. Aquestes eines ocuparan aviat un lloc en la llegenda moderna del torró, la menja típica i familiar als nostres paladars que a hores d'ara ha engegat la revolució que l'ha d'arreglar colze a colze amb el refresc Coca-cola, les hamburgueses McDonald's i aquella mena de bunyols coneguts com Donuts. Només calia tenir la idea: agradaran aquestes barres d'ametlla, mel i ou als ciutadans dels cinc conti-

nents? Però en aquesta història, la idea i la patent han recorregut camins diferents, en el temps i en l'espai.

La patent, que va sorgir després de mesos de proves en una factoria de l'empresa torronera Injihe-sa, es va registrar l'any 1997 amb el número 9701451 sota l'epígraf de "Nou procediment de fabricació del torró de Xixona". Era el resultat d'una investigació finançada per la Generalitat Valenciana i realitzada per membres del Departament de Tecnologia d'A-

liments de la Universitat Politècnica de València (UPV); però era, i és, la clau per a escometre amb garanties d'èxit el procés de cocció de la pasta del torró a escala industrial. I és aquesta l'escala que donarà al dolç tradicional la possibilitat de saltar al mercat de les multinacionals i de la globalització del consum. "Falta un mecanisme de seguiment en les transferències de tecnologia que fa la Universitat; el cas és que jo mateixa no podria dir on és en aquests moments el prototipus que vàrem construir". Així ho ha reconegut a EL TEMPS Empar Chiralt, directora de l'equip d'investigació. Aquest setmanari l'ha buscat, i l'ha trobat: és al polígon industrial Espartal de Xixona, a Industrias Jijonencas, SA. Allà el contempla cada dia Eduard Pastor, cap de producció: "No l'arribarem a quallar, aquell assaig, i reconec que possiblement funcione però nosaltres no hi férem l'esforç, no hi vàrem posar tota l'atenció. L'equip de la Universitat Politècnica pretenia superar l'etapa del boixet, que consumeix un cicle molt llarg, per a fer més ràpida la fabricació, i això nosaltres no ho veiem clar".

Bastant més clar ho tenen a Delaviuda, SA, la indústria del torró de Toledo, la gran competidora del torró valencià i l'empresa que ha emprés una dinàmica política competitiva que pot arribar a fer abdicar els xixonencs. Segons la professora Empar Chiralt, representants de Delaviuda visitaren la UPV per tal de recaptar informació sobre aquell prototipus industrial: "Pecàrem d'ingenus", es lamenta la professora Chiralt, que, amb el director de departament, Pere Fitó, i els professors Josep Manuel Barat, Núria Martínez i Xavier M. Monzó, signen la patent. "Accediren a dades que no haurien d'haver conegut. Ara hem tingut notícies que han construït mecanismes ben pareguts als nostres sobre les bases que obtingueren ací", reconeix Chiralt. Joan Antoni Sirvent, de Turrón 1880 i un dels patriarques torroners valencians, assevera avui com sempre que "la tecnificació només

arriba a la presentació, perquè la producció ha de ser com a l'edat mitjana, igual". A Delaviuda no deuen opinar el mateix: altrament no s'entendria per què dels mil milions de pessetes que invertirà en la pròxima planta de fabricació industrial, prop del 50% es destinen a "renovació dels processos fabrils i maquinària del procés productiu". Una coincidència? Potser. El que no és una coincidència és que aquesta nova planta s'haja instal·lat al cor de la cort de Xixona, que tinga el nom d'El Almendro, SA, i que haja aconseguit l'ingrés ara fa unes setmanes al Consell Regulador de les Denominacions Específiques de Xixona i Torró d'Alacant.

El Almendro, SA, o el cavall de Troia? Xixona augmentà un 8% la seua producció de torró al Nadal passat, arribà a les 19.000 tones i n'exportà més de 800 fora de la Unió Europea. Què significa això? Que la indústria valenciana supera de llarg en cada exercici els 20.000 milions de pessetes en vendes i que gairebé dobla així les de l'empori espanyol a Toledo, Delaviuda, SA. La mateixa Delaviuda que en 1996 comprà a Jacobs Suchard el que era el seu màxim competidor valencià, El Almendro, que el buidà i en traslladà tota l'activitat a Toledo, i que ara, cinc anys després, torna a Xixona com a filial de la indústria toledana. I ha tornat per quedar-s'hi: al maig, la junta general del Consell Regulador aprovava l'ingrés de Monerri Planelles El Almendro, SA (Delaviuda n'ha conservat fidelment el nom) i la filial rebia "amb molta satisfacció" la notícia: "Hi veiem reforçada la nostra situació de privilegi en el mercat mundial".

L'entrada de la factoria espanyola en el feu valencià del torró ha estat cridanera i ha coincidit amb les sospites d'espionatge industrial que la UPV té la sensació d'haver sofert: siga com siga, és el senyal que la rivalitat empresarial s'encruleix. Un senyal que, per cert, deixa caure algunes pistes: Delaviuda ha confirmat a EL TEMPS que, en efecte, personal

L'empresa toledana Delaviuda, gran competidora del torró valencià, ha entrat al consell regulador de Xixona comprant El Almendro.

seu de producció va acudir a la UPV davant l'interès que la investigació sobre nous mètodes havia suscitat al si del sector torroner. També ha confirmat que la nova planta d'El Almendro haurà de començar enguany mateix la seua producció –amb unes previsions que volten les tres tones– i, encara, ha confirmat que, tot prenent el que sense dubte és l'avançada del mercat, Delaviuda serà present a les botigues *Duty free* des d'Alemanya al Brasil, i del Canadà a Austràlia. De més a més: la pròxima oficina comercial dels de Toledo obrirà aviat a París. Si

tenim en compte que precisament el mercat francès concentra quasi el 80% de l'exportació de Xixona, haurem de concloure que assistim a un pols de dimensions molt superiors i de major impacte que els de l'anomenada "guerra" del 1996, quan Delaviuda posà la seua pica en terreny valencià, Turrón 25 acabà a mans de Turrones Coloma i Garrigós Monerri, i Antiú Xixona hagué de declarar suspensió de pagaments.

"No hi havia diferència substancial en el producte que nosaltres elaboràvem –explica l'equip de la UPV–, el que passa és que tenen una visió excessivament artesanal del producte. Això és una barrera psicològica que els impedeix d'adonar-se que, mentrestant, les multinacionals compren les fàbriques per a eliminar competència, com ja havia fet Suchard amb Planelles abans que vinguera Delaviuda. De fet, Delaviuda l'ha recuperada per al torró". Sobre el paper, una dada positiva; per a la cort de Xixona, no obstant, un gest de força inquietant. "L'ambient és més agressiu de mica en mica", admet Alfred Picó, quarta generació de torrons Picó Galiana, una de la desena llarga de me-

Antiú Xixona va declarar suspensió de pagaments el 1996. La "guerra" de fa quatre anys en el sector es pot quedar petita comparada amb l'impacte dels nous processos productius d'algunes multinacionals, com és el cas de Delaviuda, aconseguits sobre la base dels estudis fets pels torroners valencians.

ARXIU / RAFA GIL

Turrón 1880, comandada per Joan Antoni Sirvent, és una de les empreses més antigues del torró de Xixona. Segons Sirvent, un dels patriarques torroners, "la tecnificació només arriba a la presentació, perquè la producció ha de ser com a l'edat mitjana, igual".

nudes fàbriques no exportadores que estructuraven l'espars poder torroner de l'Alacantí. "Nosaltres subsistim perquè tenim uns punts de venda fixos, si no tal vegada hauríem firmat fa temps alguna de les ofertes per a vendre que rebem de tant en tant."

La multinacional possible. "La multinacional valenciana que podria nàixer en aquest segle hauria de ser la del torró." El judici pertany a la professora Chiralt: "Amb una campanya de màrqueting adequada, podria desbancar fins i tot el sector de les xocolates;

és una menja d'alt valor energètic i amb greixos no saturats, que són més senzills de pair i de desfer-se." Alhora que en destacava les bones qualitats, l'estudi de la UPV no deixava gaire lloc per a l'autocomplaença que, de forma arriscada, practica la indústria de Xixona, instal·lada ara per ara en el tron indiscutit de les postres del Nadal per excel·lència. L'informe, que ha estat publicat per la Conselleria d'Alimentació, alerta de l'enorme contrapès que llasta els polígons de Sogorb i Espartal —on hi ha la major part de les fàctories torroneres— de cara al rept

d'afegir els seus productes a la llista dels elegits per les distribuïdors de dolços a escala mundial: la falta d'inversions en la modernització industrial, l'estacionalitat del consum, l'escassa tecnificació, l'absència de procediments de control tecnològic de qualitat, i el baix rendiment del procés d'elaboració són alguns dels entrebancs que barren el pas a aquesta manufactura valenciana.

Tot i això, parlem d'una cort que sap lluitar. Fins a la victòria: recordem l'abrivat enfrontament amb una empresa nord-catalana, Confiserie du Tech, que el 1989 emprengué el lobby de Xixona per tal que ningú no usara els noms de Xixona ni de torró Alacant en va. El Consell Regulador mossegà la presa durant més de deu anys de plets i contenciosos fins que la mateixa Comissió de la Unió Europea, i tot seguit el Tribunal Suprem de Cassació de París i el de Primera Instància de Luxemburg, dictaren sentència i convertiren Xixona i Alacant en indicacions geogràfiques protegides. I exclusives. Enguany, algú ha travessat per la porta gran les muralles del país del torró; demà, quan ens acostem a les màquines de venda de dolços dels metros de València o de Nova York, només de llegir el nom en l'embolcall de la barreta, en coneixerem el desenllaç. Això que veiem avui tan sols són els balboteigs de la nova era.

Victorià Jiménez

EL TEMPS Electrònic, setmanari d'informació general

<http://www.eltamps.com/>

www.eltamps.com

eltamps@eltamps.com